

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันนี้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่ตลอดเวลาในทุก ๆ ด้าน สิ่งที่มีมนุษย์ต้องรับรู้ ทำความเข้าใจ และศึกษาเพิ่มเติมมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามวิทยาการที่รุคหน้าไป เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการทำงาน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทุกองค์กรในสังคม รวมทั้งระบบการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ที่เท่าทัน สามารถปรับตัว และดำรงอยู่ได้ แต่สิ่งต่าง ๆ ที่มีมนุษย์เรียนรู้จะค่อย ๆ หมดยุคและเสื่อมสภาพไป สิ่งใดที่เรียนรู้ในวันนี้อาจใช้การไม่ได้ภายใน 5-10 ปี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในทุก ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงควรเน้นทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนมากกว่าเน้นให้ผู้เรียนจำความรู้ เพื่อจะได้เกิดการแสวงหาความรู้ใหม่ให้เท่าทันโลก (ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ , 2531 : 1) การปลูกฝังให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self Directed Learning : SDL) และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) จึงเป็นผลลัพธ์ที่องค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในทุกระดับต้องการ การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาคือ การค้นหา และแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแสวงหาข้อค้นพบที่ใหม่กว่า อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการ และสังคม แต่ในสภาพความเป็นจริงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนทั่วไปยังคงเป็นไปในลักษณะของการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ด้วยความใฝ่รู้ สุทธานุ ศรีไสย์ (2538) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยยังขาดอยู่ 5 ประการคือ ความกล้าแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แบบการสอนในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นการตอบสนองร่วมมือเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner – Centered Model) และลักษณะที่เป็นการควบคุมซึ่งเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher – Centered Model) สถานศึกษาจะใช้วิธีการใดเป็นปรัชญาในการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับเป้าหมายในการผลิตผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเช่นไร จากแนวโน้มของสังคมในปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลจะต้องตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะรับรู้ต่อการ เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้านี้อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุง

คุณภาพของการศึกษาพยาบาล (ทองสุข คำธนะ , 2538) โดยเริ่มเปลี่ยนแปลงแนวการสอนจากเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางเปลี่ยนมายึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ แม้จบการศึกษาแล้วผู้เรียนก็สามารถที่จะแสวงหาความรู้ต่อไปได้

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อันเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การวางแผนการเรียน การแสวงหาทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนโดยได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม (Knowles , 1975 : 18) บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนได้มากกว่าดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ โดยจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจสูง มีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองและชี้นำตนเองได้ (Knowles , 1975 : 14) นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ Guglielmino เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้งหมด 8 ด้าน คือ การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ อุดมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแบบริเริ่มและอิสระ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหา (Guglielmino , อ้างถึงใน ศรีสุกาญจน์ บินทาประสิทธิ์ 2540 : 71-72) การที่ผู้สอนจะสามารถสร้างและฝึกผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดของตนเองว่าผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือเป็นผู้เอื้อประโยชน์ (Knowles , 1975 : 34-37) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนว่ามีหน้าที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การวางแผน การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมาย การออกแบบแผนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้โดยผู้เรียนต้องมีอิสระในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียนของตน ซึ่งอาจเกิดได้จากการใช้ บทเรียนสำเร็จรูป หรือการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การอ่าน การคิด การทดลองปฏิบัติหรือค้นคว้าด้วยตนเอง (สุรกุล เจนอบรม , 2532 : 58) Grasha และ Reichman (1977) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษา และพบว่านักศึกษาที่เรียนแบบศึกษาด้วยตนเองเป็นผู้ที่สามารถคิดด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นในความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นผู้ใฝ่รู้และมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องแม้ภายหลังผู้เรียนจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม สำหรับการเรียนการสอนทางการพยาบาลศาสตร์ในปัจจุบันเริ่มใช้วิธีการในการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักวิธีแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้บัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่สามารถปฏิบัติงานในบทบาท

ของพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ และมี ประสิทธิภาพตามความคาดหวังของสังคม ผู้สอนควรมีบทบาทในการสร้างรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้ และคุณลักษณะของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดได้จากการที่ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษา จัดให้และออกจากกระบวนการได้ตรงตามคาดหวังของผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น (สุวิมล จอดพิมาย , 2537 : 34) วิธีการจัดการเรียนการสอนจะยึดขนาดของกลุ่มผู้เรียนเป็นหลัก มีหลายวิธี ทั้งแบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล ส่วนมากเป็นการบรรยาย วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีทั้งแบบยึดเกณฑ์การประเมินผลเป็นสำคัญและยึดกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญ คัดเกรด 8 เกรด คือ A , B⁺ , B , C⁺ , C , D⁺ , D และ F

การจัดการสอนบนเว็บ (Web – Based Instruction) เป็นการนำสื่อชั้นสูง คือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเครือข่ายเวิลด์ไวด์ (World Wide Web) มาประยุกต์สร้างเป็น บทเรียนและแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Khan , 1998 : 6) โดยเป็นการจัดการศึกษาแบบฐาน ความรู้บนเว็บที่ผ่านการเชื่อมโยงของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดสถานะการณ์การเรียนการสอนใน รูปแบบปฏิบัติการ ที่สามารถเข้าถึงได้โดยการเชื่อมโยงทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Education) คุณสมบัติสำคัญของบทเรียนบนเว็บ คือ ทำงานในระบบที่ผู้ใช้หลายๆ คนสามารถเข้าใช้งานได้ในเวลาเดียวกัน มีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละบทไว้อย่าง ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนและผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างเรียน ผู้เรียนด้วยกันสามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถเข้า ถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาแม้จะอยู่ คนละสถานที่ มีสื่อที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เป็นระบบ เปิดซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนจากสถานที่ใดก็ได้ ในช่วงเวลาที่ตนพอใจ มีแหล่งข้อมูลมหาศาลที่ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างกว้างขวาง มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามชาติ ข้าม วัฒนธรรม มีโอกาสในการกำหนดแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ตนเอง พึงพอใจ ใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ตามความสามารถในการรับรู้ของตน มีแบบ ทดสอบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบท ไม่ใช่การประเมินผลการเรียนเพื่อ ให้ผู้เรียนสอบได้หรือตก แต่ทดสอบเพื่อใช้ติดตามประเมิน ผู้เรียนอีกครั้งหลังจบบทเรียน (Khan , 1998 : 13-18) จึงเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ พัฒนาวิชาชีพด้วยการ แสวงหาความรู้อย่างมีระบบของนักศึกษาพยาบาล และเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษานึกถึงการเรียนรู้

ด้วยการนำตนเอง (Self- Directed Learning : SDL) และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่เกิดจากความเชื่อ และข้อตกลงที่แตกต่างกัน การเรียนการสอนของผู้ใหญ่จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำเอาภูมิหลัง ประสบการณ์ของผู้เรียน ความต้องการการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความต้องการการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนควบคู่กันไป (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ , 2537:150) จากหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความพร้อม มีภูมิหลังและมีความสามารถในการเรียนที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเรียนที่ไม่เหมือนกัน เมื่อผู้เรียนมีโอกาสในการกำหนดตารางการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความพร้อมของตนเอง ได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่อิสระ ไม่มีแบบแผนของลักษณะการเรียนในชั้นเรียน ได้เลือกเรียนรู้ในช่วงเวลาที่ตนเองพอใจ พร้อมทั้งมีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่กว้างขวางมากขึ้น จะส่งผลถึงผลลัพธ์ทางการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลฝ่ายการศึกษา จึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล อันจะนำไปสู่การพัฒนา นักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความก้าวหน้าในการผลิตบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีคุณภาพของสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กันในแต่ละบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ ลักษณะและบรรยากาศของสถานที่เรียนรวมทั้งหลักสูตรและวิธีการสอน (สุภาพรรณ โคตรจรัส , 2527 อ้างในสุวิมล จอคพิมาย , 2537 : 35)

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อันเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การวางแผนการเรียน การแสวงหาทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน โดยได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม (Knowles , 1975 : 18) บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเรียนได้มากกว่าดีกว่าบุคคล ที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ไว้ โดยจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรง จูงใจสูง มีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองและชี้นำตนเองได้ (Knowles , 1975 : 14) นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ Guglielmino เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้งหมด 8 ด้าน คือ การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ อัศวินทัศนในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแบบริเริ่มและอิสระ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหา (Guglielmino , อ้างถึงใน นรินทร์ บุญชู , 2532) การที่ผู้สอนจะสามารถสร้างและฝึกผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดของตนเองว่าผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือเป็นผู้เอื้อประโยชน์ Knowles (1975) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนว่ามีหน้าที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การวางแผน การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมาย การออกแบบแผนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องมีอิสระในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียนของตน ซึ่งอาจเกิดได้จากการใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การอ่าน การคิด การทดลองปฏิบัติหรือ ค้นคว้าด้วยตนเอง (สุรกุล เจนอบรม , 2532 : 58) Grasha และ Reichman (1977) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษา และพบว่านักศึกษาที่เรียนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นผู้ที่สามารถคิดด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ใฝ่รู้และมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องแม้ภายหลังผู้เรียนจบการศึกษาไปแล้วก็ตาม สำหรับการเรียนการสอนทางการพยาบาลศาสตร์ในปัจจุบันเริ่มใช้วิธีการในการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักวิธีแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้บัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่สามารถปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังของสังคม นรินทร์ บุญชู (2532) พบว่า ความ

พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงงูใจในการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ นฤมล เกื่อนมา (2539) พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง 3 ด้าน คือ อत्मโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ตัวแปรที่พยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาพยาบาลได้คือ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ด้านเพื่อน ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เริ่มต้นการเรียน มีอิสระที่จะเลือกกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนตามความเหมาะสมด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการเรียนรู้ การจัดการสอนบนเว็บผู้เรียนเป็นผู้เริ่มต้นการเรียนด้วยตนเอง มีอิสระในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถและความพร้อมของตน โดยผู้สอนเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนบนเว็บจึงเป็นรูปแบบที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อันจะเป็นการสร้างลักษณะของผู้ที่ใฝ่รู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่สถาบันทางการศึกษาทุกแห่งต้องการ

จากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนโดยใช้การจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล มีคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน
2. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนโดยใช้การจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล มีคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลังการสอนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ
3. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนโดยใช้การจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการสอนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลการจัดการสอนบนเว็บ ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระเบงบุรี จำนวน 50 คน ที่กำลังศึกษาภาคทฤษฎี วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล 1 หัวข้อการนำทฤษฎีทางการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล ในปีการศึกษา 2544
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - 3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การจัดการสอนบนเว็บ เรื่อง การนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล
 - 3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมิน โดยแบบสอบผลสัมฤทธิ์ เรื่องการนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประเมิน โดยแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่
 1. การเปิดโอกาสในการเรียนรู้
 2. อคติทัศนคติในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ
 3. การเรียนแบบริเริ่มและอิสระ
 4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
 5. ความรักในการเรียนรู้
 6. ความคิดสร้างสรรค์
 7. การมองอนาคตในแง่ดี
 8. ความสามารถใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษา พยายามที่จะแสดงออกถึงความสนใจ กระตือรือร้น และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประเมินจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของ Guglielmino (1977) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ

1.1 การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) หมายถึง การมีพฤติกรรมเป็นผู้รักความก้าวหน้า ยินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ถือว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและคิดว่าความใฝ่รู้เป็นคุณสมบัติของผู้เฒ่า

1.2 อัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self-Concept as an Effective Learner) หมายถึง ความต้องการที่จะเรียนรู้และปรารถนาให้มีเวลาที่จะเรียนรู้มากขึ้นในแต่ละวัน คิดว่าการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ไม่เป็นเรื่องยาก สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเกือบทุกเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ มีความสนุกในการหาคำตอบสำหรับคำถามต่าง ๆ

1.3 การเรียนแบบริเริ่มและอิสระ (Initiative and Independence in Learning) หมายถึง การเป็นผู้ที่ชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรูปแบบใหม่ ๆ ยอมรับในความ ผิดพลาดของตนเอง เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ชอบเปลี่ยนแปลงวิธีการในการทำงานอยู่เสมอ

1.4 ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน เข้าใจบทบาทของตนเองได้ดีว่าตนเป็นใคร อยู่ที่ไหนกำลังทำอะไร ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไรและจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องการเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่ย่อท้อ ถ้าเป็นเรื่องที่สนใจ และสามารถบอกได้ว่าตนมีความถนัดในเรื่องใด

1.5 ความรักในการเรียนรู้ (Love of Learning) หมายถึง การเป็นผู้ที่รักในการเรียนรู้อยู่เสมอ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และเห็นว่าการสอบไม่ใช่เรื่องสำคัญแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า มีความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.6 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง การไม่ท้อถอยที่จะคิดในสิ่งที่ดี คิดและทำในสิ่งที่ต่างจากผู้อื่นเสมอ ชอบสถานการณ์การเรียนที่มีการท้าทาย และสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

1.7 การมองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) หมายถึง มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่คั่งไว้ และมีความคิดว่าการเรียนรู้ทำให้เกิดความก้าวหน้า

1.8 ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษา และทักษะการแก้ปัญหา

(Ability to Use Basic Study Skill and Problem – Solving Skills) หมายถึง มีทักษะการฟัง การอ่าน การเขียน การจำ และการค้นหาข้อมูลจากสื่อที่ทันสมัย และสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง

2. การจัดการสอนบนเว็บ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนหัวข้อเรื่องการนำ ทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมด ผู้สอนและผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่าน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่การเรียนรู้เนื้อหาวิชา การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การ ค้นคว้าเพิ่มเติม การส่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เป็น เครื่องมือ ได้แก่ เทคโนโลยีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้เรียนกับ ผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว เทคโนโลยีกระดานข่าวบนเว็บ (Web board) และห้องสนทนา (Chatroom) เป็น เทคโนโลยีที่ใช้เป็นสื่อกลางในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันของผู้เรียน เทคโนโลยีแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Form mail) ใช้ในการสร้างแบบฟอร์มการลงทะเบียนผ่าน เว็บ เทคโนโลยีเครื่องมือสืบค้น (Search engine) ใช้ในการค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองของ ผู้เรียนที่สามารถกระทำได้อย่างอิสระจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงตัวบทเรียน บนเว็บได้ตลอด 24 ชั่วโมง จากสถานที่ใดก็ได้ ตามแนวคิดในการพิจารณาของพาร์สัน (Parson, 1997) โดยเลือกรูปแบบการสอนแบบใช้เว็บเสริม (Web support course) ลักษณะการ จัดการสอนประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

2.1 บทเรียนบนเว็บ ที่ประกอบด้วย ลักษณะวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ตารางการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์การประเมินผล และรายละเอียดเนื้อหาของแต่ละหัวข้อการเรียนการสอน รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมอื่น ๆ ผ่านเว็บ เช่น เอกสารประกอบการสอน สไลด์แสดงภาพประกอบการสอน และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการพยาบาลซึ่งทาง ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้

2.2 กระบวนการเรียนการสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์สองทางผ่านเว็บ โดยอาศัย เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทดังนี้

2.2.1 ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกในการเรียน ให้ความช่วยเหลือแนะนำ และติดตาม ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยอาศัยการประเมินจาก จำนวนครั้งของการเข้าใช้บนเรียนบนเว็บ การส่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย การมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนตาม

วันและเวลาที่กำหนดไว้ในตารางการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบสอบผลสัมฤทธิ์เรื่องการนำทฤษฎีการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล

2.2.2 ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดแผนการเรียนรู้ตามหัวข้อ

การเรียนในตารางการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่บทเรียนกำหนดไว้ ศึกษาลักษณะวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ตารางการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์การประเมินผล และรายละเอียดเนื้อหาของแต่ละหัวข้อการเรียนการสอน ศึกษาเนื้อหาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในบทเรียนบนเว็บ เช่น เอกสารประกอบการสอน สไลด์แสดงภาพประกอบการสอน และเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีการพยาบาล ซึ่งผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ ชักถามและแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ติดตามการมอบหมายงานและส่งงานตามเวลาที่กำหนด ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนในวิชาภาคทฤษฎีที่มีเนื้อหาและวิธีการสอนตามแผนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนให้นักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การมอบหมายงาน ฯลฯ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนความสามารถทางพุทธิพิสัยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งวัดจากแบบสอบผลสัมฤทธิ์เรื่องการนำทฤษฎีทางการพยาบาลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้แนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนเพื่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลอันจะนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นผู้ที่ใฝ่รู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner)
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตพยาบาลของสถาบันการศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพ ทันต่อสภาพสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในวิชาชีพพยาบาล